

30 949

Verslag van het bezoek door een Nederlandse parlementaire delegatie aan Australië in het kader van Nederland-Australië: 400 jaar vriendschap

Nr. 1

VERSLAG

Vastgesteld 2 februari 2007

1. Inleiding

In 1606 stuitte een klein jacht van de Verenigde Oost-Indische Compagnie, dat was uitgezonden om de gebieden ten zuiden van Nieuw-Guinea in kaart te brengen, op onbekend land. Dit schip was de «Duyfken»; de kust die schipper Willem Jansz als eerste in kaart bracht, was Australië.

De landing van de Duyfken op de noordkust van Australië markeert het begin van een lange relatie tussen Nederland en Australië. Zowel in Nederland als Australië is in 2006 met tal van activiteiten de vierhonderdste verjaardag van dit eerste contact herdacht.

Tot deze activiteiten behoort het bezoek dat een Nederlandse parlementaire delegatie van 8 tot 15 oktober 2006 op uitnodiging van het Australische Parlement aan Australië bracht.

De delegatie stond onder leiding van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, mevrouw mr. Y. E. A. M. Timmerman-Buck. Voorts bestond de delegatie uit: J. ten Hoopen (CDA), Onder-Voorzitter van de Tweede Kamer; mr. G. J. de Graaf (VVD) en prof. dr. R. Rabbinge (PvdA), leden van de Eerste Kamer; mevrouw mr. J. Stuurman (PvdA) en ir. P. H. Hofstra (VVD), leden van de Tweede Kamer. De delegatie werd begeleid door de Griffier van de Eerste Kamer, mr. G. J. A. Hamilton, en de plv. griffier van de Tweede Kamer, drs. M. E. Esmeijer.

Tijdens de reis kregen de thema's aandacht die in het Programma van Activiteiten Nederland-Australië 400 jaar vriendschap centraal stonden:

- de rol van Nederlanders bij het in kaart brengen van Australië;
- de bijdrage van de Nederlandse strijdkrachten aan de verdediging van Australië tijdens de Tweede Wereldoorlog;
- de emigratie van Nederlanders naar Australië in de 20e eeuw;
- verschillende aspecten van de huidige relatie op gebieden als kunst, cultuur, onderwijs, wetenschap, sport, buitenlands beleid en handel.

Daarnaast is er in het bijzonder aandacht besteed aan:

- de strategische positie van Australië in de Zuid-Oost Aziatische regio;
- het actuele immigratie- en integratiebeleid van Australië;
- de situatie van de oorspronkelijke bevolking van Australië, de Aboriginals;
- het functioneren van Australië als federale staat en de rol van het

nationale Parlement en de parlementen op het niveau van een staat (i.c. de Staat Victoria).

Tijdens de reis op Australisch territoir is de delegatie begeleid door de Nederlandse Ambassadeur in Australië mr. N. P. van Zutphen. Ondersteuning bij de voorbereiding en delen van het programma is verleend door mr. F. J. M. Mollen, chef de mission, en mevrouw C. 't Hoen, als ook de honorair consul in Melbourne, de heer H. Nieuwland. Van bijzondere inhoud was de begeleiding door het Australische parlement in de persoon van mevrouw Lyn Witheridge, assistant director van het Parliamentary Relations Office.

De delegatie is de hier genoemden en allen die haar hebben ontvangen en gastvrijheid hebben verleend, zeer erkentelijk voor hun inzet en hartelijkheid, en voor de veelzijdige informatie die is verschaft.

Tijdens de reis zijn bezoeken gebracht aan Melbourne, de hoofdstad van de deelstaat Victoria, Canberra, de federale hoofdstad, Brisbane, de hoofdstad van de deelstaat Queensland, en de plaatsen Cairns, Aukun en Weipa in het noordelijk deel van Queensland. In deze korte beschrijving van de belevenissen en ervaringen van de delegatie is de chronologie van de deelbezoeken aangehouden.

2. Melbourne

2.1. Melbourne is de hoofdstad van de Australische deelstaat Victoria, gesticht in 1835 door een groep kolonisten uit Tasmanië. In 1842 werd de nederzetting een stad. Het is ook de grootste stad in Victoria en de tweede stad van Australië (na Sydney), met een inwoneraantal van 3,7 miljoen (2006). De stad is genoemd naar de Engelse staatsman Lord Melbourne, die ten tijde van de stichting van de stad (in 1835) net aan zijn tweede regeringsperiode als Minister-President van Groot-Britannië was begonnen en was geboren in het Engelse plaatsje Melbourne in Derbyshire. De ontdekking van goud in Victoria in de vijftiger jaren van de 19e eeuw had grote invloed op de groei van de stad. Aan het eind van de 19e eeuw zijn vele gebouwen in Victoriaanse stijl gebouwd, waaronder de St. Paul's Cathedral. Vanaf de vijftiger jaren van de 20e eeuw neemt de moderne architectuur, met de bouw van wolkenkrabbers, een hoge vlucht. De stad wordt ook wel de «Garden City» genoemd vanwege de vele parken en ander groen die in de zeer uitgestrekte stad te vinden zijn. Een tweede bijnaam is «City of Charm», een naam die zij dankt aan haar gratie, ruimtelijkheid, opvallende diversiteit en de schoonheid van haar architectuur.

Melbourne wordt beschouwd als de culturele en modehoofdstad van Australië. De stad is bijzonder multicultureel (ongeveer een derde van de bevolking is niet in Australië geboren). Zo zijn er Griekse, Italiaanse, Chinese en Vietnamese wijken.

Ook in sportief opzicht is Melbourne een hoofdstad. In 1956 werden de Olympische Spelen in Melbourne georganiseerd en in maart 2006 de Commonwealth Games. Van laatstgenoemd evenement, het grootste sportevenement ooit in Melbourne georganiseerd, waren in de stad nog veel herinneringen zichtbaar. Bekend is voorts de jaarlijkse Australian Open, een van de vier Grand Slam-toernooien in het tennis, evenals een Formule 1-race.

De stad staat bekend om haar uitstekende openbaar vervoer. Er is een uitgebreid stelsel van trams die de vele voorsteden van de agglomeratie Melbourne met het centrum verbinden. Het stratenplan van het stadscentrum heeft de vorm van een rooster en de straten van het zakencentrum staan haaks op elkaar.

2.2. In Melbourne bezocht de delegatie het Immigration Museum, gevestigd in het Old Customs House. Het museum brengt in beeld hoe duizenden mensen uit de hele wereld vanaf de negentiende eeuw tot de dag van vandaag naar Victoria zijn gemigreerd. Door middel van foto's, tekeningen en schilderijen, maar ook bewegende beelden, vocale registraties en computeranimaties wordt zicht- en hoorbaar gemaakt hoe mensen naar Australië reisden, onder welke omstandigheden zij zich vestigden, werk zochten en een economisch en sociaal leven opbouwden. Het museum biedt programma's voor scholieren, studenten en volwassenen over de thema's immigratie, culturele diversiteit en Australische identiteit.

Het museum geeft, met computerondersteuning, ook de mogelijkheid inzicht te verkrijgen in het huidige immigratiebeleid en de procedures die bij wens tot immigratie gevolgd moeten worden. Als zeer welvarend land met een economische groei van 4% per jaar is Australië nog altijd zeer populair als immigratieland. Onderkend wordt dat om verdere groei te realiseren ook een beroep op arbeidskrachten uit het buitenland moet worden gedaan. Australië hanteert strakke criteria voor toelating, waarbij «skilled workers» waaraan bijzondere behoefte bestaat, voorrang genieten. Gemiddeld worden per jaar 100 000 buitenlanders op een «skilled workers visa» toegelaten.

In het museum had de delegatie een ontmoeting met immigranten van Nederlandse afkomst.

Emigratie uit Nederland vond in de 19e eeuw nog op zeer beperkte schaal plaats, waarbij de goudkoorts voor een aantal vrije kolonisten dat zich in Victoria vestigde, een belangrijke drijfveer was.

Na de Tweede Wereldoorlog werd emigratie actief aangemoedigd door de Nederlandse regering ter verlichting van de woningnood en de economische malaise. Honderdduizenden Nederlanders emigreerden en bijna een derde daarvan besloot zich in Australië te vestigen. De naoorlogse groei van de Nederlandse gemeenschap in Victoria was explosief. In 1947 werden 625 inwoners van Nederlandse afkomst geteld. In 1954 was dit aantal opgelopen tot 15 996, waarna de gemeenschap zich binnen vijf jaar meer dan verdubbelde tot 36 284. Ook mensen van voormalig Nederlands-Indië vallen onder deze aantallen. Na de onafhankelijkheid van Indonesië in 1949, emigreerden velen van hen naar Australië. De economische situatie in Nederland verbeterde in de zestiger jaren en het aantal emigranten begon af te nemen. Ook besloten mensen terug te keren naar Nederland en in 1981 was de van geboorte Nederlandse bevolking in Victoria gedaald tot 30 707. In 2001 had Victoria de grootste Nederlandse gemeenschap in Australië met 23 503 leden. 65 procent van de gemeenschap was christelijk, 63 procent sprak Engels thuis en 34 procent Nederlands. Bijna de helft van de Nederlanders die werkte, was werkzaam in professionele beroepen, terwijl vele anderen werkzaam waren in administratieve, verkoop-, service-, productie- en vervoer gerelateerde beroepen. Vandaag de dag is de Nederlandse gemeenschap geconcentreerd in de buitenwijken van Melbourne, waaronder de Dandenongs, Frankston en Berwick. De Nederlandse cultuur en het gemeenschapsleven wordt in stand gehouden door verenigingen zoals The Associated Netherlands Societies in Victoria. In Springvale wordt tevens elk jaar het Holland Festival gehouden, het grootste Nederlandse festival op het zuidelijk halfrond. De aanwezige Australiërs van Nederlandse afkomst gaven er blijk van dat het Nederlands in Australië levend gehouden wordt, waarbij de publieke televisiezender BVN (het Beste van Vlaanderen en Nederland, ook wel: het Beeld van Vlaanderen en Nederland genoemd), zo werd vermeld, zeer behulpzaam is. Deze televisiezender maakt het mogelijk via actualiteitenprogramma's op de voet te volgen wat er in Nederland op politiek, cultureel, sociaal en economisch gebied gaande is. In Australië geboren kinderen en kleinkinderen van Nederlandse immigranten voelen zich in het algemeen toch

primair Australiër en bij hen neemt de actieve beheersing van het Nederlands snel af.

2.3. In de Town Hall van Melbourne had de delegatie een ontmoeting met de Lord Mayor van Melbourne, John Chun Sai So. Hij is de eerste direct gekozen burgemeester van de stad (voorheen werd de burgemeester door de Raad van de stad gekozen). John So is in 1946 in het Zuiden van China geboren. Via Hongkong migreerde hij op 17-jarige leeftijd naar Melbourne, waar hij secundair en universitair onderwijs volgde. Hij voerde als student campagne tegen de «White Australia Policy» en was betrokken bij de oprichting van de University's Overseas and Chinese Students Association. Hij was leraar en werd, als eigenaar van een steeds omvangrijker restaurantimperium, een succesvol zakenman. Op vele maatschappelijke terreinen was hij actief. Zo was hij actief in de voetbalwereld, directeur van de Melbourne Water Corporation en Ethnic Affairs Commissioner of Victoria. Als outsider won hij de verkiezingen voor het burgermeesterschap in 2001 uit een groot aantal kandidaten, onder wie voorlieden van de gevestigde politieke partijen. In 2004 verwachtten velen dat So, ook door een sterk georganiseerde oppositie, niet herkozen zou worden. In de eerste ronde haalde So 40% van de stemmen, terwijl zijn sterkste rivaal op 9% bleef steken.

De kracht van So schuilt, zo bleek tijdens het gesprek dat de delegatie met hem voerde, in zijn vermogen etnische tegenstellingen te overbruggen en culturele integratie te bevorderen. So liet zien hoe zijn stad door openheid en transparantie uitgroeide tot een voorbeeld voor de wereld wat betreft multiculturele integratie. Mensen met een grote verscheidenheid in etnische achtergrond, leven vreedzaam met elkaar, houden een economisch zeer sterke stad in stand met een rijk en gevarieerd cultureel leven. De criminaliteit is voor een miljoenenstad relatief laag en veel mensen leven een gezond leven (veel sport en beweging).

Inmiddels is eind 2006 bekend geworden dat John So is uitgeroepen tot World Mayor 2006. De burgemeester van Amsterdam, Job Cohen, eindigde als tweede. Als redenen voor de uitverkiezing zijn onder meer genoemd So's immense populariteit bij de jeugd van Melbourne en het grote succes van (de organisatie van) de Commonwealth Games 2006.

2.4. Vervolgens bezocht de delegatie in Melbourne Victoria's Parliament House. De bouw van dit indrukwekkende parlamentsgebouw vond plaats in de jaren '50 van de 19e eeuw, toen de Britse kolonie Victoria haar constitutie proclameerde. Uit die tijd dateert het bicamerale parlementaire stelsel, een parlement bestaande uit een Legislative Assembly (88 leden) en een Legislative Council (44 leden; sinds november 2006: 40 leden). In 2006 herdenkt men dat de huizen van het Parlement 150 jaar geleden de vergaderzalen van Parliament House in gebruik genomen hebben. De imposante koepel van het parlamentsgebouw werd tussen 1877 en 1892 gebouwd. In 1901, toen de federalisering van de Australische kolonies tot één natie vorm kreeg, bood het Parlement van Victoria zijn gebouw aan het Federale Parlement aan. Van 1901 tot 1927 zetelde het Federale Parlement in Melbourne. Het verhuisde in 1927 naar Canberra, de nieuwe hoofdstad van Australië. Sindsdien zijn de grote vergaderzalen weer in gebruik bij de huizen van het Parlement van Victoria.

De delegatie had een lunchontmoeting met de voorzitters van de beide huizen van het parlement: Mevrouw Judy Maddigan, Speaker of the Legislative Assembly, en mevrouw Monica Gould, President of the Legislative Council. De Legislative Assembly wordt gekozen volgens een districtenstelsel; de Legislative Council (de senaat) wordt gekozen volgens een systeem van proportionele vertegenwoordiging (acht regio's zijn elk vertegenwoordigd door vijf gekozenen). Aan de lunch werd verder deelgenomen door parlementariërs met een Nederlandse «origin». De Nederlandse gemeenschap is in Victoria goed geïntegreerd in de

samenleving. Specifieke problemen rond de Nederlandse «minderheid» doen zich niet voor, reden waarom «Nederlandse» kwesties in het parlement zelden aan de orde zijn.

Tijdens de discussie kwam naar voren dat de deelstaten in Australië in theorie belangrijke wetgevende bevoegdheden hebben op vele beleids-terreinen. In de praktijk worden deze bevoegdheden begrensd door het gegeven dat de financiën van de staten in overwegende mate door het federale niveau worden bepaald. Federale middelen vloeien volgens budgettaire mechanismen toe aan de staten. Binnen de gegeven budgettaire kaders is beleidsontwikkeling mogelijk. De paradox van de Australische politiek is dat de federale regeringsmacht al vele jaren in handen is van de liberale partij van John Howard die een strak begrotings-beleid nastreeft, terwijl in op één na alle deelstaten de regeringsmacht in handen is van de Labor Party. Als tegenwicht tegen de federale regering hebben de regeringen van de deelstaten de Council of Australian Governments (COAG) gevormd. De minister-presidenten van de deelstaten komen geregeld in COAG-verband bijeen om tot afstemming van het beleid van de deelstaten te komen.

Een belangrijk onderwerp op de COAG agenda, zo kwam in de gesprekken naar voren, is het watermanagement.

In 2004 hebben de regeringen van de deelstaten met de federale regering overeenstemming bereikt over een National Water Initiative (NWI), een gemeenschappelijke strategie, aangestuurd door de regering van Australië, gericht op verbetering van het watermanagement in heel Australië. De variabele en dikwijls zeer schaarse waterbronnen zijn cruciaal voor het economische en sociale welzijn en het milieu. De productiviteit en de doelmatigheid van het watergebruik moet worden verbeterd, met behoud van gezonde rivier- en grondwatersystemen. Het National Water Initiative omvat een groot aantal kwesties van management van water in Australië en bevordert «best practices» in beheer en gebruik van water. Uiteindelijk moet dit resulteren in:

- uitbreiding van de handel in water, leidend tot profijtelijker gebruik van water en een kosteneffectievere, meer milieuvriendelijke «winning» van water
- meer vertrouwen voor investeerders in de waterindustrie, door meer zekerheid wat betreft aanspraak op toegang tot water, meer compatibiliteit in registratiesystemen, betere «monitoring», vastlegging en verantwoording van watergebruik en verbeterde publieke toegang tot informatie
- scherpere en meer transparante inrichting van waterprojecten daaronder begrepen de opvang van water, de interactie tussen oppervlak- en grondwatersystemen en de watervoorziening in relatie tot specifieke milieu-eisen
- een commitment om te zwaar belaste systemen zo snel mogelijk aan te pakken, dit om in overleg met stakeholders tot noodzakelijke aanpassingen te komen
- beter en efficiënter waterbeheer in stedelijke gebieden, bij voorbeeld door meer gebruik te maken van recycled water.

In juli 2006 heeft de COAG de verbondenheid van alle regeringen aan de beginselen van nationale waterhervorming bevestigd.

2.5. Na het bezoek aan Parliament House bracht de delegatie een bezoek aan de Australian Print Workshop. Zij werd ontvangen door de directeur, mevrouw Anne Virgo. De Australian Print Workshop biedt Australische kunstenaars ruime faciliteiten op het gebied van het vervaardigen van kunstdrukwerk. Opgericht in 1981 is de APW uitgegroeid tot een gereputeerd facilitair en educatief centrum dat kunstenaars de mogelijkheid biedt kunstdrukwerk te produceren en daarvoor een markt te vinden. De instelling werft fondsen, trekt sponsors aan en verwerft opdrachten. In

vele musea in Australië en daarbuiten is werk dat onder auspiciën van de Australian Print Workshop is vervaardigd, tentoongesteld. De APW voert innovatieve projecten uit met het doel de kunstvorm «printmaking» verder te ontwikkelen. Tot de projecten behoren activiteiten die door inheemse kunstenaars worden ontwikkeld en uitgevoerd. In het kader van 400 jaar Nederland-Australië kreeg de APW door de inspanning van de Nederlandse Ambassadeur in Australië de opdracht een portefeuille kunstwerken te doen vervaardigen dat de eerste Nederlandse contacten met de Aboriginal bevolking van Australië tot thema had. Tien inheemse artiesten uit streken in Australië die het eerst in contact gekomen zijn met de «Duyfken» en de Nederlandse zeevaarders, kregen de gelegenheid voor deze opdracht een beperkte oplage van originele «prints» te produceren. Van 4 tot 8 juli 2006 kwamen deze kunstenaars in Melbourne samen voor een workshop. De kunstenaars zijn Karen Casey en Alan Mansell uit Tasmania, Dulamari (Djalinda Yunupingu) en Dhuwarrwarr Marika uit Noord-Oost Arnhem Land, Janice Murray en Pedro Wonaeamirri van Melville Island, Garry Namponan en Leonie Pootchemunka uit Aurukun, Western Cape York Peninsula, en Laurel Nannup en Chris Pease uit Zuid-West Australia. Van de portefeuille zijn 50 exemplaren vervaardigd. Iedere doos bevat tien genummerde prints, een titelblad en colofon. Een aantal portefeuilles is gedoneerd aan kunstmusea en collecties in Australië en «overseas». Het eerste exemplaar zou, tijdens hun bezoek aan Australië, aangeboden worden aan de Prins van Oranje en Prinses Máxima. De delegatie was onder indruk van de unieke symboliek en kwaliteit van de kunstwerken en achtte het een passend gebaar een portefeuille aan te kopen. De dag in Melbourne werd afgesloten met een diner waarvoor de honorair consul diverse in Melbourne actieve ondernemers met een Nederlandse achtergrond, had uitgenodigd.

3. Canberra

3.1. Canberra is de federale hoofdstad van het Gemenebest van Australië en ligt in het Australisch Hoofdstedelijk Territorium.

In 1820 kwamen de eerste kolonisten naar deze streek omdat ze geschikt was om schapen te houden. De stad werd in 1902 gesticht in het kader van de totstandkoming van het gemenebest, dit om verdere concurrentie om aanwijzing als hoofdstad tussen Sydney en Melbourne te voorkomen. De stad is de grootste van Australië die niet aan de zee grenst, en de op zes na grootste in heel Australië. Canberra werd oorspronkelijk aangelegd door de Amerikaanse stedenbouwer Walter Burley Griffin en bestaat uit een centrum met o.a. de parlamentsgebouwen en de gebouwen van de verschillende departementen. Canberra telt 323 000 inwoners (2005). Het verblijf in de Australische hoofdstad Canberra begon met een bezoek aan de National Library of Australia. Daar werd de delegatie ontvangen en rondgeleid door de directeur-generaal mevrouw Jan Fullerton en de assistent-directeur-generaal mevrouw Margy Burns (Australian Collections and Reader Services). De National Library of Australia is de grootste topreferentie-bibliotheek van Australië. Haar rol is zeker te stellen dat documentaire bronnen van nationaal belang die betrekking hebben op Australië en het Australische volk bewaard en toegankelijk gemaakt wordt. Aldus wil de bibliotheek bijdragen aan de voortdurende vitaliteit van Australië's cultuur en erfenis.

Speciaal voor de delegatie was een serie authentieke landkaarten uit de 17e eeuw tentoongesteld, waaronder werk van Willem de Vlamingh. Een deel van deze kaarten is herontdekt in het kader van de voorbereiding van 400 jaar Nederland-Australië. Grote delen van Australië zijn in de 17e eeuw voor het eerst door Nederlandse zeevaarders gekarteerd.

3.2. Australië kent een bicameral «Commonwealth Parliament» bestaande uit een «Senate» (met 76 senatoren) en een «House of Representatives» met 150 leden. De leden van het Huis worden gekozen uit kiesdistricten (een zetel per district). De zetels in het Huis zijn aan de staten toebedeeld naar rato van het aantal inwoners. In de Senaat wordt iedere staat (de staten zijn: New South Wales, Queensland, South Australia, Tasmania, Victoria and Western Australia), ongeacht de bevolkingsomvang, vertegenwoordigd door twaalf senatoren, terwijl de territoria (Northern Territory and the Australian Capital Territory) vertegenwoordigd worden door twee senatoren. Iedere drie jaar zijn er verkiezingen voor beide kamers, met dien verstande dat voor de senaat per keer voor de helft van het aantal zetels een verkiezing plaats vindt, aangezien voor senatoren een zittingstermijn geldt van zes jaar. De partij die een meerderheidssteun heeft in het House of Representatives, vormt de regering, waarbij de partijleider premier wordt. Er zijn drie grote politieke partijen: de Labor Party, de Liberal Party en de National Party. Vooral in de senaat zijn ook nog enkele kleinere groeperingen vertegenwoordigd, zoals de «Greens» en de «Australian Democrats». Sinds 1996 wordt Australië geregeerd door een «Liberal/National» coalitie die geleid wordt door John Howard. Sinds 2004 heeft de regeringscoalitie ook een meerderheid in de senaat. Dit was 20 jaar niet voorgekomen. In op een na alle staten en territoria is de Labor Party aan de macht.

Het bezoek aan het parlamentsgebouw van Canberra, waar ook de regering zetelt, begon met een lunch met de voorzitter, mevrouw Joanna Gash, en leden van de Netherlands/Australia Parliamentary Friendship Group. Mevrouw Gash, geboren in Groningen, emigreerde op jeugdige leeftijd met haar familie naar Australië. Ze is sinds 1996 lid van het Australische parlement voor de Australian Liberal party.

Zowel in het House of Representatives als de Senaat woonde de delegatie een deel van het wekelijkse vragenuurtje (Question time) bij. Opmerkelijk is dat er, op dagen dat het parlement in zitting is, elke dag gelijktijdig zowel een vragenuur in de Senaat als in het Huis is. Ministers zijn in Senaat dan wel Huis aanwezig, al naargelang zij van een van beide huizen lid zijn. Voor onderwerpen die tot de portefeuille behoort van een minister die niet aanwezig is, omdat hij in het andere huis zitting heeft, voert een andere minister dan wel een junior-minister het woord. De regering kan, onaangekondigd, worden bevraagd over ieder denkbaar onderwerp. Uiteraard wordt bij de voorbereiding geanticipeerd op actuele onderwerpen die mogelijk ter sprake kunnen komen. Over de vraagstelling uit de hoek van de coalitiepartijen is de regering doorgaans tevoren geïnformeerd. Het vragenuur wordt alternerend vanuit de Senaat, dan wel het Huis op de televisie uitgezonden. Het viel de delegatie op dat regeringszijde en oppositie tijdens het vragenuur fel tegenover elkaar staan. Niet iedereen is, zo bleek in discussies die de delegatie voerde, gelukkig met het beeld van dagelijks kijdende politici dat uit het «nationwide» uitgezonden vragenuur oprijst. De wijze waarop het vragenuur gestalte krijgt, is wel typerend voor het meer monistische staatsbestel dat Australië kent. Ministers zijn ook parlementariër en houden kantoor in hetzelfde House of Parliament waar ook de overige volksvertegenwoordigers aanwezig zijn.

3.3. Op de eerste dag van het verblijf in Canberra had de delegatie verder een ontmoeting met de minister for Families, Community Services and Indigenous Affairs, Mal Brough. Met hem sprak de delegatie vooral over het beleid ten aanzien van de «inheemse bevolking», de Aboriginals. Terwijl de integratie van vele groepen uiteenlopende immigranten tot één Australische samenleving goed is verlopen, is de integratie van afstammelingen van de oorspronkelijke bevolking vaak nog problematisch. Er

zijn 450 000 Aboriginals, van wie 150 000 ver verwijderd van de rest van de Australische bevolking woonachtig zijn. De oorspronkelijke bevolking heeft niet in gelijke mate deel in de kansen, keuzes, mogelijkheden en verantwoordelijkheden die andere Australiërs hebben. Teveel inheemse bewoners leven geen zelfstandig leven en nemen niet op gelijke wijze als anderen deel aan het economisch leven. Velen leven in afgelegen streken in groepen bij elkaar. De overheid verzorgt daar bepaalde basisvoorzieningen. Het lukt maar in beperkte mate jongeren een andere weg te doen inslaan dan vorige generaties. Buiten de groep treden wordt vaak als een inbreuk op de eigen cultuur gezien. Volgens minister Brough betekent respect voor en handhaving van de vele waardevolle aspecten van de inheemse cultuur niet, dat de inheemse bevolking geen deel zou kunnen en mogen hebben aan de vele verworvenheden van de Australische samenleving. Handhaving van culturele waarden mag en hoeft vooruitgang niet in de weg te staan. Op het gebied van onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg bestaan er aanzienlijke achterstanden ten opzichte van de overige Australiërs. Te weinig kinderen gaan naar school, te weinig jongeren verlaten de afgelegen gebieden voor voortgezette educatie en training. In sommige regio's is sprake van verslaving aan «gambling», alcoholmisbruik en (vaak in samenhang daarmee) gewelddadigheid. Het beleid van de regering is gericht op partnerschap en het bewegen in een richting waar de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen overheden, inheemse bevolking en andere Australiërs meer in lijn is met het normale Australische leven. Separatisme en isolatie helpen de inheemse bevolking niet. Het accent moet liggen op «empowerment» tot zelfstandigheid in alle aspecten van het leven.

Drie aandachtsgebieden hebben daarbij prioriteit:

- «early childhood intervention» (adequate gezondheidszorg van jongs af aan; onderwijs en opleidingen)
- «safer communities»
- «building wealth, employment and an entrepreneurial culture».

Accentverschillen zijn er wat betreft stedelijke gebieden (herstructurering van werkgelegenheidsbeleid; geen assimilatie, maar aanpassing van de programma's aan specifieke behoeften van de inheemse bevolking), afgelegen gebieden (minder accent op steunverlening, meer op investeringen gericht op werkgelegenheidsperspectieven) en regionale gebieden, waar een mengvorm van oplossingen moet aansluiten bij de combinatie van problemen die beperkte verstedelijking en «afstand» meebrengen.

Samengevat is de opvatting van de minister: «Our objective must be independent and successful lives for our Indigenous Australian citizens. Getting all Indigenous children to school must be our first step. Second rate standards and second rate services can no longer be accepted for our first Australians.»

3.4. De eerste dag in Canberra werd afgesloten met een bezoek aan de voorzitters van de beide huizen van het Australische parlement: Senator Paul Calvert, President of the Senate, en David Hawker MP, Speaker of the House of Representatives. Aansluitend boden de voorzitters een diner aan de delegatie aan in de President's Suite. Tijdens het gesprek kregen de onderscheiden activiteiten in het kader van de herdenking 400 jaar betrekkingen Australië-Nederland aandacht. Gerefereerd werd aan het bezoek dat minister-president Balkenende eerder aan Australië bracht, het recente bezoek van de Gouverneur-Generaal Michael Jeffery aan Nederland en het komende bezoek van Kroonprins Willem-Alexander en Prinses Máxima aan Australië. Beide voorzitters maakten gewag van de uitstekende betrekkingen tussen beide landen. In de discussie werd voorts ingegaan op de karakteristieken van het Australische parlement die deels ontleend zijn aan het Britse Westminster model en deels parallellen vertonen met het federale model van de Verenigde Staten. De perceptie dat sprake is van een «robuust» parlement, werd juist geacht. De

omgangsvormen zijn niet altijd verfijnd. Wangedrag in het parlement wordt soms afgestraft met een tijdelijke verwijdering (1, 3 of 7 dagen).

3.5. De tweede dag van het verblijf in Canberra begon met een bezoek aan de Australian National University. Daar werd de delegatie ontvangen door de decaan van de Faculteit voor Aziatische Studies, Prof. Rikki Kersten en de hoogleraren Lawrence Cram en Hugh White. Prof. Kersten is gespecialiseerd in kennis over Japan, was ook hoogleraar in Leiden en had daar de redactie over de «Leiden Series on Modern East Asian Politics and History». Met 13 500 studenten en 3600 stafleden is de ANU de grootste wetenschappelijke instelling in Australië. In een internationale ranking kwam de ANU als 16e beste universiteit van de wereld uit de bus. De grote aandacht voor «Asia and the Pacific» stoelt op het bewustzijn dat Australië deel uitmaakt van de Aziatische en Pacific regio. De positionering van Azië in dat gebied, waar grootmachten als China, India en Indonesië in deze eeuw een enorme ontwikkeling doormaken, noopt tot een sterke focus op wat zich in deze regio op economisch, politiek, militair, sociaal en cultureel terrein afspeelt. De ANU vormt een onafhankelijke denktank die de regering ten dienste staat bij de beleidsontwikkeling en het diplomatiek verkeer in de regio en mondiaal. Nergens ter wereld is er een zo gevarieerde concentratie van Aziatische talenstudies als aan de ANU. De as ANU/Universiteit van Leiden kan voor Australië en Nederland van grote strategische betekenis zijn bij de verdere ontwikkeling van hun bijzondere bilaterale relatie, mede gegeven de context van Europa en Azië als machtscentra naast de Verenigde Staten.

De hoogleraar Hugh White ging in op de ontwikkelingen in buurland Indonesië, een land waarmee Nederland zulke sterke historische banden heeft, maar waarmee het nog niet tot een uitgekristalliseerde nieuwe relatie gekomen is. Als enige grote buurland van Australië heeft Indonesië de laatste decennia voor Australië steeds gegolden als potentiële militaire bedreiging. Een militair sterk Indonesië zou uit zichzelf een bedreiging kunnen zijn, een zwak Indonesië zou door derden gebruikt kunnen worden om Australië aan te vallen. Onder het regime van President Soeharto heeft Australië pragmatisme in de verhouding met Indonesië nagestreefd. Er was samenwerking wat betreft de opleiding van militairen en politie. Het wezenlijke gebrek aan democratie in Indonesië zette de relatie evenwel voortdurend onder druk. Na het aftreden van Soeharto begon voor Indonesië een politiek instabiele fase. De kwestie Oost-Timor heeft de verhouding tussen Australië en Indonesië zwaar onder druk gezet. Lange tijd heeft Australië de inlijving van Oost-Timor bij Indonesië als feit geaccepteerd. Het extreme geweld van Indonesische kant dat volgde op de overweldigend positieve uitspraak voor onafhankelijkheid bij het referendum in Oost-Timor in 1999, een referendum waarin door President Habibie was bewilligd, dwong Australië tot actie. De VN evacueerde al hun personeel en liet de bevolking tegen de belofte in over aan het geweld. Driekwart van de bevolking sloeg op de vlucht of werd gedwongen gedeporteerd naar het Indonesische West-Timor. Zeker 2000 mensen werden gedood. Uiteindelijk werd er ingegrepen door de vredesmacht INTERFET (International Force in East Timor), die geleid werd door Australië. Deze tussenkomst, in samenhang met steun aan het onafhankelijkheidstreven, werd in Indonesië als verraad en bewijs van de dreiging gezien, die voor dit land van Australië uitgaat, dit terwijl Australië deed wat het meende dat absoluut noodzakelijk was voor de veiligheid van de bevolking van Oost-Timor.

De afgelopen jaren is de verhouding tussen Australië en Indonesië niettemin in veel rustiger vaarwater gekomen. Twee factoren hebben daarbij een belangrijke rol gespeeld. In de eerste plaats het aantreden van President Susilo Bambang Yudhoyono als staatshoofd van Indonesië. Deze President heeft blijk gegeven aan te voelen hoe Australiërs tegen

Indonesië aankijken. Bovendien zet hij zich ten volle in voor de verdere democratisering van Indonesië en de uitbanning van corruptie. Het bezoek dat «SBY» in 2005 aan Canberra heeft gebracht wordt gezien als het meest succesvolle bezoek ooit van een Indonesisch staatshoofd aan Australië. De tweede factor is de tsunami die Indonesië eind 2004 heeft getroffen. De enorme hulpvaardigheid vanuit de Australische bevolking en de steun van de Australische regering bij het oplossen van de problemen na de ramp heeft in Indonesië grote indruk gemaakt. Er is een klimaat ontstaan waarin herstel van vertrouwen ten volle kansen heeft. Er is een gemeenschappelijk belang te werken aan economische vooruitgang en de beide landen steunen elkaar ook in de bestrijding van terrorisme. De aanslagen in Bali hebben laten zien dat de veiligheid in Indonesië daardoor bedreigd wordt en voor Australië zijn deze aanslagen het bewijs dat terreurdaden ook voor dit land niet ver van het bed zijn. White ziet perspectieven voor geleidelijke wederopbouw van de samenwerking tussen Indonesië en Australië op defensie terrein, waarbij hij het stellen van realistische doelen en het vermijden van te hooggespannen verwachtingen van primordiaal belang noemde voor succes.

Ook op de relaties met andere Aziatische landen is ingegaan. Van grote betekenis zijn de betrekkingen met India en Thailand. Uit laatstgenoemd land zijn er 16 000 studenten in Australië. De handelsbetrekkingen omvatten € 10 miljard handel per jaar. De politieke instabiliteit en de grote militaire invloed op het functioneren van de staatsinstellingen baren voortdurend zorg. Australië heeft zich ontwikkeld van een land «clung with all our ten fingers to the United Kingdom» tot een land dat ten aanzien van Azië en de Pacific tot het besef gekomen is: «This is our place; this is our destiny». Niettemin moet de sterke band met Washington die de huidige federale regering onderhoudt, ook enigszins gezien worden als een reactie op «overdoing Asia». Velen zien in een nauwe alliantie met de Verenigde Staten een machtig wapen tegen veiligheidsrisico's.

3.6. Terug in het House of Parliament ontmoette de delegatie voorzitter Senator Grant Chapman en leden van de Joint Committee on Corporations and Financial Services. De Commissie houdt parlementair toezicht op publieke toezichthouders op het terrein van financiële dienstverlening, in het bijzonder de Australian Securities and Investment Commission (ASIC). De ASIC speelt een belangrijke rol als financial regulator ter bescherming van consumenten, investeerders en crediteuren. De invoering van de Financial Services Reform Act (FSRA) op 11 maart 2002 heeft de verantwoordelijkheden van de ASIC sterk uitgebreid. Dit betekent dat ASIC een nog breder mandaat heeft om bescherming van consumenten en investeerders te waarborgen, te waarschuwen tegen onjuiste financiële praktijken en klachten te onderzoeken. De parlementaire commissie kan hoorzittingen houden. Zij onderzoekt ten behoeve van het parlement ook de jaarverslagen van de financiële toezichthouders.

3.7. In de ontmoeting met de minister van Buitenlandse Zaken, Alexander Downer, stond de gemeenschappelijke vredesinspanning van Australië en Nederland in Afghanistan centraal. Downer complimenteerde Nederland met het besluit een troepenmacht ten behoeve van het moeilijke gebied Uruzgan beschikbaar te hebben gesteld. Met dit besluit heeft Nederland zeer veel internationaal krediet gewonnen, aldus Downer. De minister had er alle begrip voor dat het besluit moeilijk was voor het Nederlandse electoraat. In Australië bestaat er veel vertrouwen in de professionaliteit van de Nederlandse militairen. Tot dusver is gebleken dat Nederlandse en Australische militairen elkaar zeer goed verstaan en in dit gemeenschappelijke project tot goede samenwerking zijn gekomen. De inzet van militaire troepen is nodig om de provincie tot verdere ontwikkeling te brengen. «Je stuurt geen militairen, als je ook hulpverleners kunt sturen»

aldus de minister. Hij schatte de situatie in Afghanistan heel anders in dan in Irak, waar de situatie helaas lijkt te escaleren in een complete burgeroorlog. In Afghanistan is de kans op vooruitgang reëel.

Naar aanleiding van de kernproef die juist tijdens het verblijf van de delegatie in Australië in Noord-Korea was uitgevoerd, zei de minister, dat nog onvoldoende geanalyseerd is wat Noord-Korea tot haar nucleair beleid en tot deze proef heeft gebracht. Er zijn doorgaans twee verklaringen: angst voor een nucleaire aanval van de Verenigde Staten en het feit dat men zich wil voorbereiden op een kernaanval op de VS. De angst voor het eerste is totaal ongegrond, en wanneer Noord-Korea zelf tot een nucleaire aanval zou overgaan, riskeert het per omgaande tot «parkeerplaats» te worden gebombardeerd. De verklaring moet volgens Downer veeleer gezocht worden in de verhouding tussen de twee Korea's. Zijn hypothese is de volgende. Op enig moment zullen reünificatie-onderhandelingen onvermijdelijk zijn. Het Zuiden is rijk. Het Noorden heeft geen geld en niets in te brengen. De Noord-Koreanen willen laten zien dat ze macht hebben, om een betere balans in de onderhandelingen te bereiken. Deze kernproef heeft vooral betekenis voor het Koreaans schiereiland. Ook in het gesprek met minister van Defensie dr. Brendan Nelson was er veel aandacht voor Uruzgan. De minister dankte voor de steun van Nederland. Australië is trots met Nederland te kunnen werken. «We drew the lucky card, when we were asked to work with the Dutch». Ter sprake kwam ook de mogelijke investering in JSF militaire vliegtuigen. De minister had er begrip voor dat de Nederlandse industrie nog niet tevreden is met de compensatieorders die in het vooruitzicht gesteld zijn. De minister kon zich voorstellen dat Nederland en Australië de krachten bundelen om grotere druk op de Verenigde Staten uit te oefenen.

3.8. Grote indruk maakte de kranslegging bij het Netherlands Australia Memorial. De vijf bronzen plaketten tussen vlaggenmasten bij het ministerie van Defensie in de suburb Russell houden de herinnering levend aan de unieke samenwerking van Australische en Nederlandse militairen bij de verdediging van Nederlands-Oost Indië en Australië gedurende de Tweede Wereldoorlog. Het monument is in 1991, vijftig jaar na de aanval op Pearl Harbour, onthuld door de toenmalige Gouverneur-Generaal van het Gemenebest Australië Bill Hayden. Een vernieuwd monument is in 1999 geplaatst. De kranslegging door de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal werd bijgewoond door de hoogste commandanten van alle Australische krijgsmachtonderdelen. Voorts waren vele Nederlandse veteranen die zich na de oorlog in Australië gevestigd hebben, aanwezig.

Na de kranslegging bij het Nederlands-Australisch monument volgde een kranslegging bij het graf van de Onbekende Australische Soldaat. Daarna volgde een bezoek aan het Australian Memorial War Museum dat eveneens grote indruk op de delegatie maakte.

3.9. Vervolgens had een ontmoeting plaats met de voorzitter, Senator Alan Ferguson, en leden van de Joint Standing Committee on Foreign Affairs, Defence and Trade. De Joint Committee is met 32 leden de grootste commissie van het Australische parlement. Zij kent vier subcommissies: voor handel, buitenlandse zaken, mensenrechten en defensie. De (sub)commissie(s) doet allerlei soorten onderzoek, zoals onlangs naar de ontwikkelingen in de verhouding Indonesië-Maleisie, die zich niet zo gunstig ontwikkelt als wel gedacht wordt. Zij richt zich op verbetering van de handelsbetrekkingen met vele continenten en landen, zoals Zuid-Amerika, Polen, Tsjechië en de Baltische staten.

Het gesprek met de vertegenwoordiging van de Joint Committee spitste zich toe op het landbouwbeleid van de EU, met name de landbouwsubsidies. Australië verzet zich daartegen en is ook lid van de Cairns-group, een organisatie van 18 landen die wereldwijd liberalisering van de

landbouwmarkten nastreven. Vanuit de delegatie werd aangegeven dat het standpunt van de Europese Unie inzake landbouwsubsidies al aanzienlijk is veranderd en veel genuanceerder is. Veel subsidies zijn of worden afgebouwd. Nederland heeft traditioneel altijd een beleid van versterking van concurrentiekracht voorgestaan. Niet volledige bescherming, niet volledige afwezigheid van overheid. Nederland staat reorganisatie van de landbouw en verhoging van de technische kwaliteit van productiemiddelen voor. Daarnaast is Nederland voor een duurzame intensivering van de landbouw in landbouwkundig gunstige gebieden, een rurale ontwikkeling met een voldoende brede sociale basis en het verzekeren van de mondiale beschikbaarheid van voedsel op lange termijn. Voor ontwikkelingslanden die kampen met vicieuze spiralen van agrarische involutie en algehele stagnatie, is het in dat licht belangrijk dat ze tijdelijk beschermende invoerrechten op landbouwproducten mogen heffen, zodat de landbouwkundige ontwikkeling goed op gang kan komen. De situatie ligt genuanceerd. Steun van Australië voor het standpunt dat Nederland in Brussel tegen landen als Frankrijk verdedigt, zou welkom zijn.

3.10. Bij het diner dat Ambassadeur Van Zutphen de delegatie ter afsluiting van het bezoek aan Canberra in de ambtswoning aanbood, waren diverse «Nederlandse» Australiërs en in Australië verblijvende Nederlanders uit de wereld van het bedrijfsleven, sport, cultuur en wetenschap aanwezig.

4. Brisbane

4.1. Op 12 oktober 2006 werd de reis voortgezet naar Brisbane, een stad in het oosten van Australië. Het is de hoofdstad van de deelstaat Queensland. De stad is gelegen aan de oostkust van Australië aan de Brisbane River, zo'n 20 kilometer verwijderd van Moreton Bay. Brisbane heeft 1 733 000 inwoners (2005) en is daarmee de derde stad van Australië, na Sydney en Melbourne. De stad heeft een subtropisch klimaat met warme zomers en zeer milde winters. Brisbane ging in 1824 als strafkolonie van start en is vernoemd naar Sir Thomas Brisbane, toenmalig gouverneur van de deelstaat Nieuw-Zuid-Wales. Toen Queensland in 1859 tot aparte deelstaat werd uitgeroepen werd Brisbane tot hoofdstad gekozen. Tot de Tweede Wereldoorlog ontwikkelde de stad zich langzaam. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het geallieerde hoofdkwartier van Generaal Douglas MacArthur in Brisbane gevestigd, als ook de zetel van de regering in ballingschap van Nederlands Indië, en speelde de stad een centrale rol in de strijd in het zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan. In 1988 vond de Wereldtentoonstelling er plaats. Vanaf die periode heeft de stad een snelle groei doorgemaakt en is de stad uitgegroeid tot de huidige metropool.

In Brisbane werd een bezoek gebracht aan de Brisbane Airport Corporation, waarvan de Nederlander Koen Rooijmans, voormalig directeur van Schiphol Airport, sinds 1997 Chief Executive Officer is.

De luchthaven dateert uit 1970. Zij heeft de laatste jaren een exponentiële groei gekend. In 1995 kondigde de Australische federale regering aan dat het de luchthavens in Australië zou verkopen aan private investeerders. In 1997 is Brisbane Airport ook daadwerkelijk geprivatiseerd. Brisbane Airport werd op een vijftig (plus vijftig)-jarig leasecontract voor 1,4 miljard Australische dollars verworven door een consortium van belangengroepen onder leiding van Amsterdam Schiphol Airport. In lijn met Schiphol's beleid werd besloten Brisbane Airport om te vormen tot een Airport City («From City airport to Airport City»). Daartoe werd in 2003 een Masterplan aanvaard dat onder meer voorziet in een nieuwe parallel runway. De airport won de prijs Best Privatised Airport of 2005 van de International Air Transport Association IATA. Brisbane Airport verwacht

een groei van het aantal passagiers van 13 miljoen in 2003 naar 22 miljoen in 2012 en 35 miljoen in 2023. Het aantal personeelsleden moet in die periode stijgen van 8000 naar 23 000. Brisbane Airport is een voorbeeld van zeer geslaagd Nederlands ondernemerschap in Australië, en de relatie met Nederland in het algemeen en Schiphol in het bijzonder wordt zeer goed onderhouden.

4.2. In de omgeving van Brisbane werd een bezoek gebracht aan het Prince Willem Alexander Village, een residentie voor ouderen, van zelfstandig wonenden tot zeer hulpbehoevende patiënten met psychogeriatrische en somatische aandoeningen. De architectuur van het complex is geïnspireerd door Noord-Hollandse stijl (Zaanse Schans, Volendam). Ouderen vanaf 55 jaar kunnen op het complex een woning kopen en gebruik maken van de faciliteiten. Zeer zorgbehoevende patiënten kunnen in het verpleeghuisgedeelte worden opgenomen. De staat verleent subsidies voor intensieve zorg ten behoeve van ouderen die aan strakke criteria moet beantwoorden. Een inspectie van staatswege controleert steekproefsgewijs of de patiënten juist zijn geïndiceerd. Indien geen zorg verleend wordt op het niveau dat bij de indicatie past (hetzij, omdat de patiënt mindere zware zorg nodig heeft dan waarvoor de patiënt was geïndiceerd, hetzij omdat de zorg achterblijft bij het geïndiceerd niveau), kan de staat drastisch korten op de verleende bijdragen. De meeste bewoners van het Village hebben Nederlandse wortels. Openstelling voor uitsluitend Australiërs met een Nederlandse achtergrond past niet meer in het huidige integratiebeleid. Andere Australiërs worden dus niet meer geweerd. In het Village werkt een aantal verpleegkundigen en verzorgenden van Nederlandse afkomst. Immigranten met «skill» op het terrein van de zorg zijn zeer gewild, temeer daar bewoners met het vorderen van de ouderdom terugvallen op de Nederlandse taal. De delegatie ontmoette pas geïmmigreerde Nederlandse hulpverleners. Vele bewoners waren aanwezig bij de ontmoeting met de delegatie in de recreatiezaal, na afloop van de rondleiding.

4.3. Vervolgens bracht de delegatie in het Government House in Brisbane een bezoek aan de Gouverneur van Queensland, mevrouw Quentin Bryce. Mevrouw Bryce is sinds 2003 Gouverneur van Queensland. Daarvoor was zij jarenlang advocaat, doceerde zij aan diverse universiteiten, was zij directeur van de Human Rights and Equal Opportunity Commission in Queensland en chief executive officer van de National Childcare Accreditation Council. De Gouverneur is de vertegenwoordiger van de het staatshoofd, Koningin Elisabeth, op het niveau van de staat. De functie is in belangrijke mate ceremonieel.

5. Aurukun en Weipa

5.1. Van Brisbane ging de reis door naar Cairns en vandaar met een klein motorvliegtuig naar het hoge Noorden van Queensland naar de afgelegen nederzetting Aurukun, 100 kilometer ten zuiden van Weipa, aan de Golf van Carpenteria. Aan deze Golf bevindt zich Kaap Keerweer, een benaming die vermoedelijk reeds in 1606 aan deze kaap is gegeven, ter markering van het feit dat de locale bevolking er in geslaagd was gewapende Nederlandse zeevaarders tot terugkeer te dwingen. Op de kaarten van Nederlandse ontdekkingsreizigers uit het begin van de 17e eeuw is de aanduiding «Keerweer» reeds te vinden, evenals typische andere Nederlandse benamingen. De bevolking van Aurukun bedroeg in 2005 1100, van wie 900 inheemse mensen, behorend tot vijf afzonderlijke stammen. De traditionele taal is overwegend Wik Munkin. Op school wordt Engels onderwezen. Tussen de verschillende stammen is er, verdeeld over twee groepen (de «Top End» en de «Bottom End»), rivaliteit

die soms geweld meebrengt. De Missie Aurukun is in 1904 gesticht vanuit de Presbyteriaanse Kerk van Australië. Decennialang hebben missionarissen het onderwijs, de huisvesting en de ontwikkeling van het gebied bepaald. In 1978 besloot de regering van de Staat Queensland het bestuur over de reservaten Aurukun en Mornington Island over te nemen, dit tegen de wil van de bevolking. Na langdurige onderhandelingen werd een vorm van zelfbestuur voor de reservaten ingevoerd op basis van federale wetgeving, de «Aboriginal and Torres Strait Islanders (Queensland Reserves and communities Self Management) Act» van 7 april 1978. De Raad van Aurukun beslist over de verdeling van middelen die de Federatie en de Staat voor de reservaten ter beschikking stellen, deels ook als vergoeding voor gebruik van het land voor de bauxietwinning. De delegatie bezocht het gemeenschapshuis waar de Aurukun Shire Council is gevestigd en waar voor voorts medische, postale en administratieve diensten worden verleend.

In Aurukun bezocht de delegatie voorts het Wik & Kugu Arts and Crafts Centre. Dit centrum staat onder beheer van het Queensland Indigenous Arts and Marketing Export Agency (QIAMEA), een initiatief van de regering van Queensland om inheemse kunst en cultureel handwerk te bevorderen door het organiseren van exportactiviteiten op statelijk, nationaal en internationaal niveau. De delegatie sprak met kunstenaars en ook met leerkrachten van de basisschool. Uit de gesprekken bleek dat toch slechts een marginaal deel van de bevolking ervoor kiest respectievelijk erin in slaagt met kunst en handwerk tot een zinvolle tijdbesteding te komen. Een beperkt deel, voorts, vindt arbeid in de bauxietindustrie. Een groot deel van de bevolking komt niet toe aan betaalde arbeid. Leerkrachten uit de stedelijke gebieden van Australië verbinden zich doorgaans voor een of twee jaar aan de kleine scholen in de Aboriginal gebieden. Met veel idealisme bieden zij basale onderwijsprogramma's, maar zij slagen er niet in grote groepen jongeren te stimuleren hun opleiding elders voort te zetten.

5.2. Van Aurukun vloog de delegatie naar Weipa, het belangrijkste stadje in de noordelijke punt (Cape York Peninsula) van Queensland. Weipa is een mijnstadje van ongeveer 3000 inwoners, gesticht in 1962, toen de delving van bauxiet op gang kwam. Weipa ligt net ten zuiden van Duyfken Point, de locatie waar het eerste geregistreerde contact plaatsvond van Europeanen met het Australische continent. Het is hier dat de Nederlandse ontdekkingsreiziger Willem Janszoon in 1606 met zijn schip de Duyfken aanlandde. Dat was 164 jaar voordat Captain James Cook officieel Australië «ontdekte». Met het vliegtuig is de delegatie gevlogen over het gebied waar de ontdekkingsreizigers van de Duyfken voet aan wel gezet hebben. Ook Weipa begon, iets ten zuiden van het huidige stadje, als een Presbyteriaanse Aboriginal missiepost (in 1898). In 1955 ontdekte de geoloog Harry Evans dat de rode kliffen die al door de Nederlandse ontdekkingsreizigers waren waargenomen, en in 1802 door de Engelse cartograaf Matthew Flinders, enorme voorraden bauxiet waren, de grondstof waarvan aluminium wordt gemaakt. In Weipa kreeg de delegatie een uitvoerige rondleiding door het Comalcomijngebied, de bauxietmijn die door het bedrijf Comalco wordt geëxploiteerd. Comalco is een dochter van de Rio Tinti Groep die 20% van de delving van bauxiet in Australië verzorgt. De omzet bedraagt ruim US \$ 250 miljoen per jaar. De delegatie kon aanschouwen hoe de rode delfstof «voor het oprapen» ligt en via transport per kolossale vrachtauto en trein ingescheept wordt voor vervoer naar Gladstone, Queensland, waar de aluminiumraffinaderijen van Comalco zich bevinden. Nadat bauxietterrein is afgegraven, vindt herbebossing plaats.

Na de tocht door het Comalco bauxietmijngebied begaf de delegatie zich naar het Western Cape Cultural Centre, een klein, halfopen museum-complex dat via foto's, kunstwerken, gebruiksvoorwerpen, historische

overzichten en verhalen de geschiedenis van Cape York vertelt. De burgemeester van de Mapoon Aboriginal Shire Council, Peter Guivarra, heette hier namens de gemeenschap de Nederlandse parlementaire delegatie hartelijk welkom. Hij sprak in zijn speech voor de Nederlandse parlementaire delegatie zijn bewondering uit voor kapitein Janszoon en zijn bemanning, die 400 jaar geleden met een boot zonder kiel en zonder moderne navigatieapparatuur Australië ontdekte. Door de aandacht die in 2006 in Australië is gegeven aan 400 jaar betrekkingen tussen Australië en Nederland weet een groot gedeelte van de Australische bevolking nu dat niet kapitein Cook de ontdekker van Australië is, maar dat dit «de Nederlanders» waren.

Het Centrum is onlangs gerenoveerd en de Voorzitter van de Eerste Kamer verrichtte met een korte toespraak en het doorknippen van een lint de opening van het vernieuwde cultureel centrum. Bij het centrum werd een aantal traditionele Aboriginal dansen uitgevoerd, maar ook enige dansen die duidelijk de invloed van de moderne rock & roll hadden ondergaan. De dag werd afgesloten met een feestelijke barbecue in de tuin van de Comalco Lodge. Daarbij waren diverse regionale Aboriginal bestuurders en stamoudsten aanwezig. De nakomelingen van de oorspronkelijke bewoners vertelden prachtige verhalen over de strijd die hun voorouders met de eerste Europese bezoekers van de Kaap hadden geleverd. Met veel verdriet werd gewag gemaakt van de «moord» op blauwogige baby's die begin 17e eeuw geboren zijn. De door Europeanen verwekte kinderen werden vaak aangezien voor geesten die een gevaar vormden voor de zwarte, oorspronkelijke bewoners.

6. Slot

Terug in het stadje Cairns had de delegatie gelegenheid kennis te maken met prachtig residentieel gebied, met tropisch regenwoud, en met watergebieden die rijk gevuld zijn met vervaarlijke krokodillen. Nederland en Australië, twee landen, twee naties op tegenpolen van de globe. Het landoppervlak van Australië is 185 keer groter dan dat van Nederland. Qua bevolking is Australië maar iets groter dan Nederland (20 miljoen inwoners). Toch zijn er veel parallellen tussen de beide landen: grote welvaart, sterk in vele economische sectoren, waaronder industrie en de dienstensector. Beide landen zijn multiculturele samenlevingen. Australië heeft historisch, cultureel en economisch sterke banden met Europa.

Veel Australiërs zien Nederland naast het Verenigd Koninkrijk als belangrijkste bondgenoot in Europa, ook als een logische ingang tot Europa. In het herdenkingsjaar 2006 is in Australië bij tal van evenementen benadrukt dat de moderne geschiedenis van Australië niet met de komst van de Engelsen in de 18e eeuw, maar met de komst van de Nederlanders aan het begin van de 17e eeuw begonnen is. De relatie tussen beide landen heeft door de eeuwen heen een sterk vriendschappelijk karakter gehad. In de Tweede Wereldoorlog zijn het Nederlandse troepen geweest die een werkzaam aandeel hebben geleverd aan de verdediging van Australië. Naast Australiërs hebben uitsluitend Amerikaanse en Nederlandse militairen strijd geleverd voor de verdediging van Australische grond en de Australische wateren. De aanwezigheid van Nederlandse oud-militairen na de oorlog heeft mede de stoot te gegeven tot vestiging en inburgering van duizenden Nederlanders in Australië. De beide landen hebben een speciale band die door de vele evenementen in het herdenkingsjaar is versterkt. Australië ziet Nederland als belangrijke poort tot Europa. Voor Nederland is Australië niet alleen als land een belangrijke bondgenoot en handelspartner, maar ook een ingang tot het zo sterk in economische opkomst zijnde oostelijk deel van Azië. De Nederlandse parlementaire delegatie die op uitnodiging het Australische parlement met vele facetten van dit uitgestrekte, prachtige land kennis

heeft mogen maken, is ervan overtuigd dat de uitstekende vriendschapsband ook in de komende eeuwen voortgezet kan worden en dat het élan en de wederzijdse betrokkenheid die in het herdenkingsjaar 2006 zo sterk zijn geweest, in de komende jaren in het wederzijds belang behouden en verder benut moeten worden.

De historische grondslag voor de bijzondere band die tussen beide landen is gegroeid, lag bij de landing van de Duyfken in 1606. De delegatie acht de plaatsing van een blijvend herdenkingsmonument op Point Duyfken passend en wil daar een initiatief toe nemen.

Voorzitter Eerste Kamer,
Timmerman-Buck

Griffier Eerste Kamer,
Hamilton

Onder-Voorzitter Tweede Kamer,
Ten Hoopen

Plv. griffier Tweede Kamer,
Esmeijer

Bijlagen:

1. Programma van de reis van de parlementaire delegatie naar Australië
2. Toespraak van de Voorzitter van de Eerste Kamer en leider van de parlementaire delegatie bij gelegenheid van het diner aangeboden door de President of the Senate and the Speaker of the House of Representatives op 11 oktober 2006 in Canberra

Sunday 8 October 2006

7.55 pm Arrive Melbourne
Qantas Airways Flight QF30

Met on behalf of the Australian Parliament by:

Mr Andres Lomp
Director
Parliamentary Relations Office

Met also by:

His Excellency Mr Niek van Zutphen
Ambassador

and

Mr Hans Nieuwland
Honorary Consul

Transfer to hotel

Accommodation:
Park Hyatt
1 Parliament Square

Monday 9 October 2006

9.30 am Assemble in hotel foyer and depart for the Immigration Museum
Old Customs House
400 Flinders Street, Melbourne
(Market Street entrance)

9.45 am Met by **Dr J Patrick Greene**,
Chief Executive Officer, Museum Victoria and
Ms Padmini Sebastian,
Manager, Immigration Museum

Tour of the museum galleries

Morning tea with representatives from Dutch community

11.15 am Depart Immigration Museum, Market Street entrance, for Melbourne Town Hall
Portico entrance,
90-120 Swanston Street

11.30 am Meet with The Right Hon. The Lord Mayor of Melbourne,
Councillor John So

12.00 pm Depart Melbourne Town Hall for Parliament House
Vestibule, Spring Street

- 12.30 pm Met by **Mrs Judy Maddigan MP**, Speaker of the Legislative Assembly, the **Hon Monica Gould MLC**, President of the Legislative Council; **Mr Ray Purdey**, Clerk of the Parliaments and Clerk of the Legislative Assembly and **Mr Wayne Tunnecliffe**, Clerk of the Legislative Council
Luncheon hosted by the Presiding Officers
2nd Floor Side Dining Room
- Tour of Parliament House
- 2.15 pm Depart Parliament House for Australian Print Workshop (APW)
210 Gertrude Street, Fitzroy
- Met by **Ms Anne Virgo**, Director
- Tour of operations and inspection of prints by Australian indigenous artists commissioned by the Royal Netherlands Embassy
- 3.30 pm Depart APW for hotel
- 6.40 pm Assemble in hotel foyer and depart for «The Stokehouse»
30 Jacka Boulevard, St Kilda
- 7.00 pm Dinner with selected Melbourne business and community representatives
- 9.30 pm Transport available for return to hotel

Tuesday 10 October 2006

- 7.45 am Baggage collection from rooms
- 8.00 am Assemble in hotel foyer for checkout
- 8.15 am Depart hotel for Melbourne airport
- 9.35 am Depart Melbourne
Qantas Airways Flight QF2802
- 10.55 am Arrive Canberra
- Met on behalf of the Australian Parliament by:
- Mr Ian Harris**
Clerk of the House of Representatives
- Depart for National Library of Australia
- 11.15 am Met by **Ms Jan Fullerton AO**,
Director-General
and **Ms Margy Burn**,
Assistant Director-General
Australian Collections and Reader Services
- Library tour and viewing of maps/charts drawn by Willem de Vlamingh

- 12.15 pm Depart National Library for Parliament House
Senate entrance
- 12.30 pm Attend luncheon with the Chair and Members of the
Australia/Netherlands Parliamentary Group
- Chair: **Mrs Joanna Gash MP**
Senate Members' and Guests Bar Area
- 2.00 pm Observe Question Time
Senate Chamber
- 2.30 pm Observe Question Time
House of Representatives Chamber
- 3.30 pm Meet with the **Hon Mal Brough MP**,
Minister for Families, Community Services and Indigenous
Affairs
Committee Room 1R5
- 4.15 pm Meet with **Senator the Hon Amanda Vanstone**, Minister
for Immigration and Multicultural Affairs
Committee Room 1R5
- 5.00 pm Call on the Presiding Officers of the Parliament of Australia,
Senator the Hon Paul Calvert, President of the Senate
and the **Hon David Hawker, MP**, Speaker of the House of
Representatives
Speaker's Suite
- 5.45 pm Depart Parliament House, Senate entrance, for hotel
- 6.20 pm Assemble in rear foyer of hotel and depart for Parliament
House
Senate entrance
- 6.30 pm Attend dinner hosted by the Presiding Officers of the
Parliament of Australia
President's Suite
- 8.30 pm Transport available for return to hotel
Senate entrance

Wednesday 11 October 2006

- 8.45 am Assemble in hotel foyer and depart for the Australian
National University,
Chancelry Building, East Road
- 9.00 am Met by **Professor Lawrence Cram**, Deputy Vice-
Chancellor (Research) and **Professor Hugh White**, Head,
Strategic and Defence Studies Centre, Research School of
Pacific and Asian Studies
- Presentation/round table discussion «Australia's perspec-
tive on its place in the South East Asian region»
- 10.30 am Depart ANU for Parliament House
Senate entrance

- 10.50 am Meet with the Chair and Members of the Parliamentary Joint Committee on Corporations and Financial Services
Chair: **Senator Grant Chapman**
Committee Room 1S2
- 11.30 am Meet with the **Hon Alexander Downer MP**, Minister for Foreign Affairs
Committee Room 1S2
- 12.15 pm Depart Parliament House, Senate entrance, for Waters Edge Restaurant
40 Parkes Place, Parkes
- 12.30 pm Lunch with selected Canberra community representatives
- 2.10 pm Depart Waters Edge for the Department of Defence
Sir Thomas Blamey Square, Russell
- 2.20 pm Met by **Warrant Officer Garry Alterator**, RSM Ceremonial

Wreathlaying ceremony at the Netherlands Australia Memorial
- 2.30 pm Depart Russell for the Australian War Memorial
ANZAC Parade, Campbell
- 2.40 pm Met by **Major-General Steve Gower AO**, Director (or his representative)

Wreathlaying ceremony at the Tomb of the Unknown of Australian Soldier

Tour of commemorative area and galleries of the Australian War Memorial.
- 3.40 pm Depart AWM for Parliament House
House of Representatives entrance
- 4.00 pm Meet with the **Hon Dr Brendan Nelson MP**, Minister for Defence
Committee Room 1R5
- 4.30 pm Meet with the Chair and Members of the Joint Standing Committee on Foreign Affairs, Defence and Trade
Chair: **Senator Alan Ferguson**
Committee Room 1R1
- 5.30 pm Meet with **Mr Harry Evans**, Clerk of the Senate
Committee Room 1R1
- 6.00 pm Depart Parliament House, House of Representatives entrance, for hotel
- 7.20 pm Assemble in rear foyer of hotel and depart for Ambassador's Residence
16 Mugga Way, Red Hill

7.30 pm Dinner hosted by **His Excellency Mr Niek van Zutphen**

9.30 pm Transport available for return to hotel

Thursday 12 October 2006

8.10 am Baggage collection from rooms

8.20 am Assemble in hotel foyer for checkout

8.30 am Depart hotel for Canberra airport

9.25 am Depart Canberra
Qantas Airways Flight QF950

11.00 am Arrive Brisbane

Depart for Brisbane Airport Corporation Limited (BAC)
Banksia Place, Brisbane Airport

Note: Passports required to be shown for security/ID purposes for tour of airport

Met by **Mr Koen Rooijmans**,
Chief Executive Officer

Presentation and tour of facilities

Luncheon hosted by BAC

2.00 pm Depart BAC for Prince Willem Alexander Village
62 Collingwood Road, Birkdale

2.30 pm Met by **Mr Robin Christelow**,
Chief Executive Officer

Meet with residents, tour facilities and discussion regarding aged care.

3.50 pm Depart Village for Government House
168 Fernberg Road, Paddington

4.30 pm Met by **Ms Annette Bastaja**,
Official Secretary

Call on **Her Excellency Ms Quentin Bryce AC**, Governor of Queensland

5.30 pm Depart Government House

Transfer to Brisbane Airport

7.30 pm Depart Brisbane
Qantas Airways Flight QF786

Dinner on aircraft

9.55 pm Arrive Cairns

Transfer to hotel

Accommodation

Shangri-La Hotel
The Marina
Pierpoint Road

Friday 13 October 2006

Notes: Suggested dress – light clothing for tropics – long sleeves, long trousers (no jacket or tie); hats. Overnight bag (< 10kg) to be taken.

- 8.00 am Assemble in hotel foyer and depart for Hinterland Aviation Terminal,
*Hangar 7, Tom McDonald Drive
Cairns Airport*
- 8.30 am Charter flight departs Cairns
- Ms Helena Gulash**, Director, Queensland Indigenous Arts Marketing and Export Agency (QIAMEA) to accompany on flight
- 10.15 am Arrive Aurukun
- 10.30 am Visit Wik & Kugu Arts and Crafts Centre
- Mr Neville Pootchemunka**, Mayor,
Mr Grant Crossley, A/g CEO,
Aurukun Shire Council
Mr Charlie Street, Coordinator of Centre
- 12.30 pm Charter flight departs Aurukun
- Mr Geoff Wharton**, Consultant to the Queensland Government, to accompany on flight
- (Light lunch on board)*
- 12.55 pm Arrive Weipa
- Met on arrival by **Mr John Graham**, Community Relations Manager, **Mr Scott Philpott**, Manager, Andoom, and **Mr Jim Singer**, Manager, External Affairs, Comalco Aluminium Limited
- Transfer to accommodation
Accommodation:
Comalco Lodge
Pera Court
and
Albatross Bay Resort Hotel
Duyfken Crescent
- 2.00 pm Depart Albatross Bay Resort Hotel, for Comalco Lodge, then transfer to Comalco mine (**Note: Personal Protective Equipment to be worn – provided by Comalco**)
- Tour of Comalco's bauxite mining operations led by **Mr Scott Philpott**, Manager, Andoom and **Mr Mark Meaney**, Superintendent, Andoom

- 4.00 pm Return to Comalco Lodge
- 4.30 pm Transfer to Western Cape Cultural Centre
Kerr Point Drive
- Official opening of refurbished Western Cape Cultural Centre by Mrs Timmerman-Buck
- Others met in Weipa may include:**
Mapoon Aboriginal Shire Council
Mr Peter Guivarra, Mayor
Mr Stuart Wright, CEO
- Napranum Shire Council*
Mr Charles Hudson, Mayor
Mr Peter Solly, CEO
- Weipa Town Committee*
Mr Michael Rowland, Chairman,
Weipa Town Authority
Mr Ian Pressley, CEO,
Weipa Town Authority
- Queensland Government*
Mr Bob McCarthy
Director-General
Department of State Development
Mr Geoff Kenney
Director Executive Services
Office of the Director-General
Department of Employment and Industrial Relations
Mr Peter McCulkin
Weipa Manager, Department of Natural Resources and Water
Dr Michele Fulcher
Consultant
- Western Cape Cultural Centre*
Mr Richard McIntosh, CEO
Weipa Multi-Purpose Facility
Ms Lorisa Morgan
Manager of Centre
- 6.00 pm Transport available for transfer to
TBC dinner venue
- 7.00 for Dinner hosted by Comalco
7.30 pm at Albatross Bay Hotel Resort (TBC)
- 9.30 pm Transport available for return to Comalco Lodge

Saturday 14 October 2006

- 7.00 am Breakfast (Comalco Lodge)
- 8.00 am Depart Comalco Lodge

8.15 am Depart Albatross Bay Resort Hotel
Transfer to Weipa Airport

8.30 am Charter flight departs Weipa

10.30 am Arrive Cairns
Met by «Down Under by Appointment» tour guide and travel to Daintree/Port Douglas area
Subject to timing, day's activities to include:

- Hartleys Crocodile Adventures
- Luncheon at Daintee Eco Lodge
- Daintree River Cruise
- Visit to Daintree Discovery Centre (arial walkway and canopy tour)
- Walk on Cape Tribulation Beach
- Tour of Port Douglas

5.00 pm Return to Cairns

6.30 pm Arrive at Shangri-La Hotel

*No official engagements
Dinner arrangements TBC*

Sunday 15 October 2006

10.30 am Baggage collection from rooms

10.45 am Assemble in hotel foyer for checkout

11.00 am Depart for Cairns airport

1.00 pm Depart Cairns
Qantas Flight QF155

Speech by Mrs Yvonne E. M. A. Timmerman-Buck, President of the Dutch Senate and leader of the Dutch parliamentary delegation to Australia (7–15 October 2006), at the occasion of the dinner given by the President of the Senate and the Speaker of the House of Representatives and other presiding officers of the Parliament of Australia in Canberra on Wednesday 11 October 2006

Honourable President, Honourable Speaker, distinguished colleagues,

On behalf of the Dutch parliamentary delegation I would like to thank you warmly for the exceptionally hospitable reception accorded to our delegation, for the splendid programme that you have arranged for us during our stay and for the friendly words of welcome you have just spoken.

The commemoration of the 400th anniversary of relations between our two countries has led to many reciprocal visits by numerous of our fellow countrymen in recent months. For example, our Prime Minister, Mr Balkenende, visited your country in April, our Minister of Education and Culture was here in May, and members of the Dutch House of Representatives paid a working visit to your Parliament and other institutions in the spring.

In addition, numerous representatives of our two countries from the world of business and commerce and from the worlds of sport and the arts have taken part in exchange programmes, symposiums and exhibitions organised in connection with this jubilee year. At the start of the commemoration year your Foreign Minister the Honourable Alexander Downer was our guest of honour and just two weeks ago the Governor-General of Australia His Excellency Michael Jeffery honoured us by paying our country an official visit. In just over two weeks' time His Royal Highness the Prince of Orange and Her Royal Highness Princess Maxima will be your guests.

We are gratified by the existence of so many good contacts and relations between so many people from so many different sectors of our societies. They emphasise and mark the fact that Australia and the Netherlands share something special: four centuries of uninterrupted, good and cordial relations. This is yet another reason why we were so pleased to accept your invitation to visit your Parliament and your country in the context of the commemoration of our 400 years of relations.

Honourable President, Honourable Speaker, distinguished colleagues,

At first sight there are few countries in the world that differ so much from one another as Australia and the Netherlands. In terms of geographical distance we could hardly be further apart on the globe. The Netherlands is a cold and wet country whereas Australia is the world's driest continent. Australia is one of the least densely populated countries in the world, with fewer than three inhabitants to every square kilometre. By contrast the Netherlands has an average of 480 inhabitants per square kilometre. And Australia is 185 times larger than the Netherlands. So at first sight we seem to be one another's opposites.

But appearances are deceptive and the reality is different! Let me demonstrate this by means of a few examples. Our economies are of roughly the same size and both are more than 70% dependent on the services sector. Furthermore, our economies are closely interwoven. Measured in terms of size of investment, the Netherlands are the fourth

largest investor in Australia. And for Australia the Netherlands are the most important springboard to the markets of the European Union. For Dutch companies Australia is the gateway to Asia.

At present the Netherlands have over 16 million inhabitants and Australia has some 20 million. The living standards of our inhabitants are virtually identical.

Both our countries have a long history of immigration, as a result of which our populations are of a richly diverse backgrounds and composition. At the same time, our societies cherish the same values: freedom, democracy, respect for human rights, tolerance and solidarity with the disadvantaged in society. These are values that we have declared applicable to the societies within the borders of our countries, but both Australia and the Netherlands have traditionally been convinced that these values are also important in choosing their role and position in the international world order. Based on this conviction your country seeks constructive cooperation with partners and partner countries in the Asian region, some of which have different cultures and religions and hold different values. In the realisation that freedom and democracy, human rights and solidarity also have an international dimension, the Netherlands have made every effort since the Second World War to promote economic cooperation and integration as the main paths towards peace and stability in the continent of Europe.

Together Australia and the Netherlands are partners in Afghanistan, where in very difficult circumstances we are focusing our joint efforts on achieving safety and stability for the population of Oruzgan Province and on the rebuilding of houses and infrastructure.

Honourable President, Honourable Speaker, distinguished colleagues and friends,

I would like to mention one more interesting and striking similarity between our two countries: our parliamentary systems are both bicameral and our parliaments have an almost identical number of members; both our Houses of Representatives have 150 members and the Australian Senate has 76 members and the Dutch Senate 75 members. As you can probably imagine, this was yet another reason why we quickly felt at home here in your Parliament House.

What has struck our delegation in all meetings and talks with fellow parliamentarians, ministers, civil servants, business people, officials and citizens both in Melbourne and here in Canberra is the great openness and at the same time great curiosity with which our counterparts have greeted us. We Dutch people have a reputation for being rather direct in our conversations and actions. It has struck me personally that this is a characteristic that is to some extent shared by many Australians. As a result, our discussions and exchanges of views have quickly gained momentum and been exceptionally effective, instructive and pleasant.

Honourable President, Honourable Speaker, distinguished colleagues and friends,

With your leave I would therefore conclude that our two countries are not opposites but natural partners. These friendly ties date originally from 1606 when the crew of the ship «De Duyfken» (the little Dove) first set foot on Australian soil. And this partnership has since been continued and confirmed. We were neighbours in the period when Indonesia was shown on the map of the world as the Dutch East Indies. And slightly later our

countries were allies in the Second World War. In the post-war period we have frequently acted as allies in many different international forums.

After the Second World War many thousands of Dutch people settled in Australia in order to build a future for themselves and for their children. This gave the existing ties between our countries an even more tangible and human element. Nowadays the ease of international travel and the use of the Internet have made these ties even more intense and frequent.

Honourable President, Honourable Speaker, distinguished colleagues and friends,

In this jubilee year we look back with joy, interest and satisfaction at these good and long-lasting relations. But we also wish to look forwards. Our ties of friendship and partnership are of great significance to our future. This applies to us as partners in a global economy, but it also applies even more to our joint efforts in the name of peace, security and human dignity. I would like to express the heartfelt wish that we as parliamentarians make our contribution to these joint efforts.

Once again, I would like to thank you on behalf of the Dutch delegation for your tremendous hospitality and for the exceptionally interesting programme that you have laid on for us in the past few days.

I would now like to ask you to join me in drinking a toast to Her Majesty the Queen of Australia, to the future of the people of Australia and to good relations between our countries and our parliaments.